

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ

การศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลังที่มีต่อการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่พัสดุต่อการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยในบทนี้จะสรุปผลการศึกษา การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลังส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.80 มีอายุระหว่าง 41-45 ปี ร้อยละ 25.00 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 68.34 สังกัดกรมสรรพากร ร้อยละ 29.17 ดำรงตำแหน่งระดับ 5 ร้อยละ 37.50 เป็นข้าราชการ ร้อยละ 91.67 มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 49.17 มีประสบการณ์ในการจัดซื้อจัดจ้างด้วยอิเล็กทรอนิกส์ 1-5 ครั้ง ร้อยละ 74.17

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

1. ด้านการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้งาน

ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลังมีความคิดเห็นโดยรวมในด้านการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้งานอยู่ในระดับค่อนข้างเห็นด้วย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.88 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุมีความคิดเห็นในระดับค่อนข้างเห็นด้วย ในเรื่องการนำระบบมาใช้จะทำให้ระบบราชการมีความทันสมัยขึ้น ในเรื่องมีระบบการสืบค้นหาข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างที่สะดวกและรวดเร็ว ในเรื่องการนำระบบมาใช้ทำให้ทราบรายละเอียดของผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทในด้านคุณสมบัติและส่วนประกอบก่อนตัดสินใจสั่งซื้อมากขึ้น ในเรื่องระบบที่นำมาใช้มีความเหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานดีแล้ว ในเรื่องการนำระบบมาใช้ทำให้การจัดซื้อจัดจ้างมีความโปร่งใสและตรวจสอบกระบวนการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในเรื่องมีการปรับปรุงข้อมูลที่ต้อง รวดเร็วและมีความยืดหยุ่น ในเรื่องการนำระบบมาใช้ทำให้ต้องใช้เงินงบประมาณเพิ่มมากขึ้น เช่นในด้านการจัดซื้ออุปกรณ์เพิ่ม การบำรุงรักษา ในเรื่องการนำระบบมาใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างจะช่วยให้การปฏิบัติงานถูกต้องตามระเบียบและทำให้การทำงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ในเรื่องการนำระบบมาใช้ทำให้จัดซื้อจัดจ้างได้พัสดุที่มีคุณภาพในราคาที่

เหมาะสม ในเรื่องการนำระบบมาใช้ทำให้ประหยัดเวลาและได้รับความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง และเจ้าหน้าที่พัสดุมีความคิดเห็นในระดับไม่เห็นด้วย ในเรื่องการนำระบบมาใช้สามารถลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปติดต่อกับผู้ขายสินค้า/บริการและลดต้นทุนของเอกสาร ในเรื่องการนำระบบมาใช้จะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อจัดจ้างมากกว่าแบบเดิม ตามลำดับ

2. ด้านกระบวนการของจัดซื้อจัดจ้างด้วยอิเล็กทรอนิกส์และด้านการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลังมีความคิดเห็นในด้านกระบวนการของจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างเห็นด้วย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.16 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุมีความคิดเห็นในระดับค่อนข้างเห็นด้วย ในเรื่องขั้นตอนการเข้าไปเพื่อค้นหาข้อมูลทำได้รวดเร็วและสามารถทำได้ตลอดเวลา ในเรื่องขั้นตอนในการ Log in เข้าสู่ระบบการจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปอย่างรวดเร็ว ในเรื่องขั้นตอนการติดต่อผู้ค้าหรือผู้รับจ้างที่ได้รับการคัดเลือกทำได้สะดวกและรวดเร็ว ในเรื่องขั้นตอนการพิจารณาสั่งซื้อสินค้า/บริการตามคุณสมบัติของสินค้า/บริการและราคาของสินค้า/บริการสามารถทำได้ตลอดเวลา ในเรื่องขั้นตอนในการยื่นข้อเสนอของผู้ค้า/ผู้รับจ้างสามารถทำผ่านระบบได้รวดเร็ว ในเรื่องขั้นตอนในการตกลงราคาและคุณสมบัติเฉพาะระหว่างผู้ซื้อและผู้ค้า/ผู้รับจ้างทำได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ในเรื่องขั้นตอนการจัดทำใบขอซื้อ/ขอจ้างรวมทั้งขั้นตอนการอนุมัติต่าง ๆ ทำได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลังมีความคิดเห็นในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐโดยวิธีการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยรวมในระดับค่อนข้างเห็นด้วย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.97 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุมีความคิดเห็นในระดับค่อนข้างเห็นด้วย ในเรื่องผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ได้จัดให้มีการอบรมผู้ขายเกี่ยวกับขั้นตอนการทำ e-Auction ตลอดจนการใช้โปรแกรมทำให้การประมูลมีความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ในเรื่องการเสาะหาผู้ขายสินค้าหรือผู้ค้าและบริการจัดซื้อสินค้าตามความต้องการของส่วนราชการผ่านตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ทำให้เกิดการเปรียบเทียบราคาของสินค้าหรือบริการที่ประหยัดที่สุดก่อนตัดสินใจสั่งซื้อ ในเรื่องการประมูลด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) จำเป็นต้องให้ผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ ในเรื่องการดำเนินการประมูล เช่น มาตรฐานขั้นต่ำของสถานที่จัดประมูลอุปกรณ์ต่าง ๆ ตามที่มาตรฐานกำหนดไว้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพทำได้สะดวกและรวดเร็ว ในเรื่องผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับสินค้าตลอดจนวิธีการประมูลที่เหมาะสมทำให้ราชการได้รับประโยชน์สูงสุด

3. ด้านคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการรองรับกับระบบ

ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลังมีความคิดเห็นในด้านคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการรองรับกับระบบโดยรวมในระดับค่อนข้างเห็นด้วย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.97 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุมีความคิดเห็นในระดับค่อนข้างเห็นด้วย ในเรื่องจำนวนคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่ใช้มีเพียงพอ ในเรื่องความพร้อมทางด้านระบบการติดตั้ง Program และเครื่องคอมพิวเตอร์ของเจ้าหน้าที่ที่มีความพร้อมในการดำเนินงาน ในเรื่องคู่มือการใช้งานของระบบการจัดซื้อจัดจ้างแต่ละประเภทมีความละเอียดชัดเจน สามารถทำความเข้าใจ และนำไปใช้งานได้ถูกต้อง ตามลำดับ

4. ด้านบุคลากร

ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลัง มีความคิดเห็นโดยรวมด้านบุคลากรในระดับค่อนข้างเห็นด้วย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ในเรื่องเจ้าหน้าที่พัสดุต้องมีความรู้ความเข้าใจระบบอิเล็กทรอนิกส์แต่ละวิธี โดยเจ้าหน้าที่พัสดุจำเป็นต้องมีความรู้ความชำนาญในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์จึงจะสามารถใช้ระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในเรื่องมีความสามารถในการเรียนรู้และค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์ต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ และค่อนข้างเห็นด้วย ในเรื่องความสามารถในการนำระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์มาประยุกต์ใช้กับงานต่าง ๆ ในเรื่องความสามารถเรียนรู้ทักษะการใช้โปรแกรมต่าง ๆ บนฐานข้อมูลของระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ ในเรื่องความสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้ระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ และในเรื่องการมีทักษะในการต่อพ่วงอุปกรณ์ของระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเองได้ ตามลำดับ

5. ด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ แบ่งออกเป็น

5 ด้าน ดังนี้

5.1 ด้านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่นำมาใช้งาน

ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลังมีความคิดเห็นโดยรวมด้านปัญหาและอุปสรรคในด้านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่นำมาใช้งาน ในระดับค่อนข้างเห็นด้วย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.34 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าเจ้าหน้าที่พัสดุมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถแก้ปัญหาทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างได้ ในเรื่องการนำระบบมาใช้ทำให้ไม่สามารถลดเวลาในการปฏิบัติงาน ในเรื่องระบบไม่สามารถทำให้ซื้อสินค้าหรือบริการได้ง่ายกว่าระบบเดิม และเจ้าหน้าที่พัสดุมีความคิดเห็นในระดับค่อนข้างเห็นด้วย ในเรื่องระบบมีขั้นตอนการปฏิบัติงานยุ่งยากและ

ซับซ้อน ในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีคำศัพท์ทางเทคนิคทำให้เข้าใจยาก ในเรื่องระบบไม่สามารถป้องกันความผิดพลาดของข้อมูล ในเรื่องระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการให้บริการที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมจัดซื้อจัดจ้างแบบ On-line โดยใช้ระบบ Internet ไม่มีประสิทธิภาพ ในเรื่องต้องใช้ต้นทุนในการบำรุงรักษาระบบมาก และในเรื่องระบบเครือข่ายขัดข้องบ่อย ตามลำดับ

5.2 ด้านการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์และด้านการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

5.2.1 ด้านการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์

ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลัง มีความคิดเห็นโดยรวมด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ในระดับเห็นด้วย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.78 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างสินค้า/บริการไม่สามารถป้องกันการซื้อสินค้าที่ไม่ได้ตามมาตรฐาน ในเรื่องการค้าดำเนินการตามระบบ e-Shopping ไม่สามารถจัดซื้อสินค้าได้ทุกรายการ ในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถลดต้นทุนโดยรวมได้อย่างแท้จริง และค่อนข้างเห็นด้วย ในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ในประเทศไทยได้การขยายตัวมากขึ้น ตามลำดับ

5.2.2 ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง โดยวิธีการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลัง มีความคิดเห็นโดยรวมด้านปัญหาและอุปสรรค ในด้านการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐโดยวิธีประมูลอิเล็กทรอนิกส์ ในระดับเห็นด้วย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.68 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ในเรื่องการประมูล e-Auction ไม่สามารถแก้ปัญหาทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างได้ ในเรื่องการประมูล e-Auction ต้องใช้ผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์นิกส์ทำให้ต้องมีขั้นตอนเพิ่มขึ้น ในเรื่องการประมูล e-Auction มีข้อจำกัดและยุ่งยากในขั้นตอนการจัดซื้อ เช่น การจัดสถานที่สำหรับการประมูล อุปกรณ์ในการดำเนินการต้องมีการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำทำให้มีค่าใช้จ่ายสูง ในเรื่องการประมูล e-Auction ต้องใช้ผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ราชการซื้อสินค้าในราคาที่สูงขึ้นและไม่ได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง

5.3 ด้านคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการรองรับกับระบบ

ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลังมีความคิดเห็นในด้านคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการรองรับกับระบบโดยรวมในระดับค่อนข้างเห็นด้วย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.97 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุมีความคิดเห็นใน

ระดับค่อนข้างเห็นด้วยมากที่สุด ในเรื่องจำนวนคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่ใช้มีเพียงพอ ในเรื่องความพร้อมทางด้านระบบการติดตั้ง Program และเครื่องคอมพิวเตอร์ของเจ้าหน้าที่ที่มีความพร้อมในการดำเนินงานในเรื่องคู่มือการใช้งานของระบบการจัดซื้อจัดจ้างแต่ละประเภทมีความละเอียดชัดเจน สามารถทำความเข้าใจและนำไปใช้งานได้ถูกต้อง ตามลำดับ

5.4 ด้านบุคลากร

ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลัง มีความคิดเห็นโดยรวมด้านบุคลากรในระดับค่อนข้างเห็นด้วย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ในเรื่องเจ้าหน้าที่พัสดุต้องมีความรู้ความเข้าใจระบบอิเล็กทรอนิกส์แต่ละวิธี โดยเจ้าหน้าที่พัสดุจำเป็นต้องมีความรู้ความชำนาญในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์จึงจะสามารถใช้ระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในเรื่องมีความสามารถในการเรียนรู้และค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์ต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ และค่อนข้างเห็นด้วย ในเรื่องความสามารถในการนำระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์มาประยุกต์ใช้กับงานต่าง ๆ ในเรื่องความสามารถเรียนรู้ทักษะการใช้โปรแกรมต่าง ๆ บนฐานข้อมูลของระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ ในเรื่องความสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้ระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ และในเรื่องการมีทักษะในการต่อฟางอุปกรณ์ของระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเองได้ ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจ การสนับสนุนจากผู้บริหาร และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

3.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลังมีความรู้ความเข้าใจในระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.56 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าเจ้าหน้าที่พัสดุมีความรู้ความเข้าใจมาก ในเรื่องเว็บไซต์ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ คือ www.gprocument.go.th ในเรื่องความเป็นมาของการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบระบบอิเล็กทรอนิกส์ ในเรื่องระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ที่นำมาใช้มีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ ในเรื่องระบบการประมูล e-Auction เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ในเรื่องขั้นตอนในการจัดซื้อจัดจ้างด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-Procurement) เช่น การจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีตกลงราคา การสอบราคา การประกวดราคา และการจัดซื้อรวมแบบออนไลน์เป็นระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการให้บริการที่เกี่ยวข้องในกิจกรรม

การจัดซื้อจัดจ้างเฉพาะภาครัฐเท่านั้น ในเรื่องระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ที่นำมาใช้มีลักษณะรูปแบบเป็นเว็บไซต์เท่านั้น ในเรื่องระบบ e-Catalog เป็นระบบที่รวบรวมรายละเอียดของผู้ค้า/ผู้รับจ้างที่เข้ามาทำธุรกรรมในระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ ในเรื่องระบบการประมูลด้วยอิเล็กทรอนิกส์แบบ Forward Auction เป็นระบบที่อำนวยความสะดวกในด้านการประมูลซื้อให้ได้ในราคาต่ำสุด ในเรื่องระบบผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ทำหน้าที่จัดการประมูลและเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ซื้อกับผู้ค้า รวมทั้งจัดหาผู้ค้าเพิ่มเติมผ่านระบบนี้ คือระบบ e - Market Place Service Provider และเจ้าหน้าที่พัสดุมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ในเรื่องระบบการประมูลด้วยอิเล็กทรอนิกส์ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ Reverse Auction และ Forward Auction ในเรื่องระบบ e-RFP (Request for Proposal)/e-RFQ (Request for Quotation) เป็นระบบที่อำนวยความสะดวกในขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์โดยวิธีการสอบราคาหรือวิธีตกลงราคา ในเรื่องระบบ e - Data Exchange เป็นระบบที่รวบรวมข้อมูลของสินค้า/บริการ และสามารถทำการปรับปรุงรายการสินค้าและบริการของผู้ค้า/ผู้รับจ้างได้ และเจ้าหน้าที่พัสดุมีความรู้ความเข้าใจระบบจัดซื้อจัดจ้างน้อยในเรื่องระบบการประมูลด้วยอิเล็กทรอนิกส์ในส่วน Reverse Auction เป็นระบบที่อำนวยความสะดวกในด้านการประมูลขาย สามารถใช้กับการจำหน่ายพัสดุที่หมดความจำเป็นของหน่วยงานโดยวิธีขายทอดตลาด

3.2 การสนับสนุนจากผู้บริหาร

ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลังได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารที่มีต่อการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.00 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารในระดับปานกลาง ในเรื่องมีส่วนร่วมและสนับสนุนการปฏิบัติงาน ในเรื่องการให้ข้อมูลข่าวสารกับเจ้าหน้าที่พัสดุ ในเรื่องตระหนักถึงการปรับเปลี่ยนของการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปฏิบัติงาน โดยจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัยและเพียงพอกับการใช้งาน ในเรื่องการจัดทำข้อมูลให้ตรงกับความต้องการ ในเรื่องจัดทำข้อมูลให้สอดคล้องกับระบบงานแบบมุ่งเน้นผลงาน ในเรื่องการออกแบบระบบงานหรือ โปรแกรมการใช้งานให้ตรงกับความต้องการและสอดคล้องกับระบบงานแบบมุ่งเน้นผลงาน การส่งเสริมและสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานโดยการจัดให้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ และในเรื่องการกำหนดระดับของบุคคลในการใช้งานระบบจัดซื้อจัดจ้าง ตามลำดับ

3.3 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่พัสดุ

ผลการศึกษาจากการสอบถาม พบว่าเจ้าหน้าที่พัสดุ จำนวน 7 คนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ดังต่อไปนี้

1. ให้มีจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
2. ให้มีการปรับปรุงคู่มือเกี่ยวกับระบบจัดซื้อจัดจ้างด้วยอิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละวิธีให้มีความชัดเจน และง่ายต่อการเข้าใจ
3. ให้ลดขั้นตอนในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างด้วยการประมูลให้น้อยลง
4. ให้ปรับปรุงฐานข้อมูลในระบบการให้บริการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างให้เป็นปัจจุบัน และให้กำหนดรายการสินค้าในการจัดซื้อจัดจ้างเพิ่มขึ้น
5. ควรแก้ไขระเบียบการประมูลซื้อด้วย e- Auction ให้ครอบคลุมและชัดเจน
6. กระบวนการประมูลโดยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ มีขั้นตอนที่ยุ่งยากและไม่ชัดเจน
7. ควรตั้งหน่วยงานกลาง เพื่อทำการจัดซื้อจัดจ้างเฉพาะ เช่น หน่วยงานไหนจะซื้อคอมพิวเตอร์ก็ให้แจ้งมาที่ แล้วรวมกันซื้อเป็นจำนวนมาก
8. มีความยุ่งยากในการปฏิบัติงาน และขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัย
9. รายละเอียดในเว็บไซต์ www.gprocurement.go.th ควรจะมีมากกว่านี้ อีกทั้งรายละเอียดประกอบการตัดสินใจ
10. ควรกำหนด TOR ให้ครอบคลุมและชัดเจน
11. ควรดำเนินการ e-Auction ไปตามระบบภายใต้เวลากำหนดที่ชัดเจน
12. ควรเข้าใจระเบียบการประมูลซื้อด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ อย่างครอบคลุม
13. ควรวางแผนการทำงานตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดทั้งกระบวนการ

5.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลังที่ต่อการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ เจ้าหน้าที่พัสดุมีความเห็นโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างเห็นด้วย เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าเห็นด้วยมากที่สุด คือการนำระบบมาใช้ทำให้ระบบราชการมีความทันสมัยขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของนลินี มณฑาพันธุ์(2548) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของข้าราชการกรมชลประทานต่อการนำระบบประมูลออนไลน์มาใช้ในการจัดหาพัสดุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระบบประมูลออนไลน์มาก เพราะเห็นว่าเป็นการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพมากขึ้น และต้องการให้องค์กรของตนมีภาพลักษณ์ที่ดี เกิดความน่าเชื่อถือต่อองค์กรอื่นได้ และเจ้าหน้าที่พัสดุไม่เห็นด้วยมากที่สุด คือ การนำระบบมาใช้จะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อจัดจ้างมากกว่าแบบเดิม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของธนภัทร วิชัยลักษณ์ (2548) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดซื้อจัดจ้าง

อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปฏิบัติงานของนายทหารสัญญาบัตรของกรมช่างอากาศ กองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศ พบว่า ระบบการจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์มีความคุ้มค่า ในการนำระบบจัดซื้อจัดจ้างมาใช้ในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด เพราะมีนายทหารบางส่วนที่ยังยึดติดกับกระบวนการทำงานแบบเก่าที่ยังไม่เห็นความสำคัญของการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้ในการปฏิบัติงาน จึงยังมองว่าการใช้งบประมาณที่สูงในการพัฒนาและนำระบบจัดซื้อจัดจ้างมาใช้ในการปฏิบัติงานนั้น เป็นการลงทุนที่สูงอาจไม่คุ้มค่าและไม่เกิดผลงานที่เป็นรูปธรรมตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

2. ด้านการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เจ้าหน้าที่พัสดุมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างเห็นด้วย เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าเห็นด้วยมากที่สุด คือ การประมูลด้วยอิเล็กทรอนิกส์(e-Auction) จำเป็นต้องใช้ผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางพัฒนาดำเนินการและปรับปรุงองค์กรของ ปตท.(2547) ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นที่จะพัฒนา ดำเนินการและปรับปรุงองค์กร คือ การนำวิธีการจัดซื้อจัดหาด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดหาด้วยวิธีการผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยเพิ่มวิธีการประมูลผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับการจัดหา ซึ่งวิธีดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อสินค้าและบริการได้ในราคาที่ต่ำลง ประหยัดค่าใช้จ่ายในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ลดปริมาณสินค้าคงคลัง และเพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง โดยเริ่มดำเนินการประมูลสินค้าและบริการผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้บริการของ บริษัท พันธวิช จำกัด เป็นผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์

3. ด้านความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่พัสดุเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เจ้าหน้าที่พัสดุมีความรู้ความเข้าใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า มีความรู้ความเข้าใจมาก คือ ขั้นตอนในการจัดซื้อจัดจ้างด้วยอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีตกลงราคา การสอบราคา การประกวดราคา และการจัดซื้อรวมแบบออนไลน์ เป็นระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการให้บริการที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเท่านั้น ซึ่งแตกต่างกับผลการศึกษาของของธนภัทร วิชัยลักษณ์ (2548) ที่ได้ศึกษาเรื่องการนำระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปฏิบัติงานของนายทหารสัญญาบัตรของกรมช่างอากาศ กองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามตอบถูกน้อยที่สุด คือ ระบบการจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์เป็นระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการให้บริการที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมการจัดซื้อจัดจ้างเฉพาะภาครัฐ

4. ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร เจ้าหน้าที่พัสดุได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารในระดับปานกลางมากที่สุด คือ การให้ข้อมูลข่าวสารกับเจ้าหน้าที่พัสดุ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของนลินี มณฑาพันธุ์(2548) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของข้าราชการกรมชลประทานต่อการนำระบบประมวลออนไลน์มาใช้ในการจัดหาพัสดุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารพอสมควร เนื่องจากกรมชลประทานมีการสนับสนุนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารไม่มากนักเกี่ยวกับกาประมวลออนไลน์

5.3 ข้อค้นพบ

จากการศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลังที่มีต่อการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้ข้อค้นพบทั้งด้านข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลความคิดเห็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่พัสดุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ปฏิบัติงานทางด้านพัสดุมาเป็นระยะเวลาที่นาน อยู่ในวัยที่มีอายุมาก ทำให้ไม่มีทักษะความชำนาญในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ปรับตัวเข้ากับระบบการใช้คอมพิวเตอร์ได้ค่อนข้างยาก เพราะมีความยุ่งยากและซับซ้อนในการทำความเข้าใจ
2. เจ้าหน้าที่พัสดุมีประสบการณ์ต่อการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์น้อย และมีการสนับสนุนการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไม่มากนักเกี่ยวกับระบบดังกล่าว จึงทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งในปัจจุบันระบบราชการต้องทำงานเป็นระบบเปิด แต่ธรรมชาติของหน่วยงานราชการยังเป็นแบบระบบปิด ทำให้วัฒนธรรมองค์กรค่อนข้างแคบ และผู้ปฏิบัติงานขาดการขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อภายนอกองค์กร
3. เจ้าหน้าที่พัสดุมีความรู้ความเข้าใจต่อการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในระดับมาก แต่ในความเป็นจริงยังมีความรู้ความเข้าใจไม่ครอบคลุมในสาระสำคัญในระบบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะในด้านระบบการประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์
4. เจ้าหน้าที่พัสดุไม่ได้รับการอบรมพัฒนาความรู้อย่างเพียงพอต่อการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการจัดหาพัสดุด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ จึงทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามประสิทธิภาพของตนเอง
5. การจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน ทำให้เจ้าหน้าที่พัสดุบางส่วนที่ยังยึดติดกับกระบวนการทำงานแบบเก่า มักหลีกเลี่ยงไม่ดำเนินการ

ตามระเบียบใหม่ แต่ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามแบบเดิม เนื่องจากมีประสบการณ์และความชำนาญมากกว่า

5.4 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา พบว่า ด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีข้อเสนอแนะต่อปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ด้านการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้

1.1 ให้มุ่งเน้นการตรวจสอบในแต่ละขั้นตอนของการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งมีโอกาสหรือช่องทางในการทุจริตมาก

1.2 ให้มีการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบในการควบคุมมาตรฐานพัสดุเพื่อให้ผู้ค้าเสนอต่อภาครัฐและทำการปรับปรุงราคาให้ทันสมัยด้วยตนเอง

2. ด้านการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

2.1 พัฒนาระบบฐานข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีข้อมูลให้ทันสมัยเป็นปัจจุบันมีรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น สามารถสืบค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้มากขึ้น

2.2 ควรกำหนดระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในระบบ e-Shopping ให้มีรายการสินค้าที่สามารถจัดซื้อสินค้าได้เพิ่มขึ้นและครอบคลุมทั่วประเทศ

3. ด้านการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

3.1 สำนักมาตรฐานระบบพัสดุภาครัฐ ควรมีการปรับปรุงแก้ไขด้านคู่มือเอกสารเกี่ยวกับระบบการจัดซื้อจัดจ้างใช้งานเฉพาะงานนั้น ๆ เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัสดุ โดยปรับปรุงคู่มือให้สามารถอ่านแล้วทำความเข้าใจได้ง่ายและมีขั้นตอนรวมทั้งตัวอย่างที่ชัดเจน ซึ่งจะทำให้สามารถใช้คู่มือในการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง

3.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบและลดขั้นตอนในการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ อย่างรัดกุม ชัดเจนและครอบคลุม

3.3 จัดให้มีผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นหน่วยงานของภาครัฐ เพื่อช่วยลดปัญหาในการเพิ่มค่าใช้จ่ายในการใช้บริการจากภาคเอกชน ซึ่งจะช่วยให้ราชการสามารถซื้อสินค้าได้ถูกลงและเพื่อเป็นการควบคุมการทุจริตในการจัดประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

4. ด้านเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่ใช้รองรับกับระบบ

4.1 จัดทำคู่มือการใช้ระบบโดยปรับปรุงให้สามารถอ่านแล้วเข้าใจ และมีขั้นตอนรวมทั้งตัวอย่างที่ชัดเจน ซึ่งจะทำให้สามารถใช้คู่มือในการแก้ไขปัญหาได้

4.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศอุปกรณ์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้ทันสมัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

5. ด้านบุคลากร

5.1 จัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่พัสดุอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ให้กับทุกระดับตำแหน่ง เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจในการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ อันจะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดหาพัสดุ

5.2 ควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ตลอดจนกำหนดความสำคัญและการมีสิทธิ์เข้าถึงข้อมูลในระดับสำคัญต่าง ๆ ที่ชัดเจนและรัดกุม การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้กับบุคคลในหน่วยงาน

5.3 จัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ จากองค์กรอื่น ๆ เช่น ปตท. การบินไทย และกรมศุลกากร เป็นต้น

5.5 ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างหน่วยงานอื่น ๆ ถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนำระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปฏิบัติงาน

2. จากการศึกษาครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม จึงมีลักษณะเป็นเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว ควรเพิ่มการศึกษาเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เจาะลึกของผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหาร เพื่อให้ได้ข้อมูลในรายละเอียด

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบคู่ขนานระหว่างการจัดซื้อจัดจ้างแบบเดิมกับการนำระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปฏิบัติงานว่ามีผลดีและผลเสีย และมีความยุ่งยากในการใช้งานหรือไม่อย่างไร เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนในการจัดระบบงานในการจัดซื้อจัดจ้าง